

คำนำ

โครงการวิจัยเรื่อง “ภาษาถิ่นของภาษาปะหล่องในประเทศจีน พม่า และ ไทย : ระบบเสียง คำศัพท์ และ การจัดแบ่งกลุ่ม (Palaung dialects in China, Myanmar and Thailand: Phonology, lexicons and sub-grouping)” ได้รับการสนับสนุนการวิจัยด้วยทุนประเภทองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในปี พ.ศ. 2555 ผลงานนี้เป็นเสมือนผลงานที่ศึกษาวิจัยต่อเนื่องจากโครงการที่ 1 ซึ่งเป็นการศึกษาเบื้องต้นทางภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ของชาวปะหล่องในเชียงตุง รัฐฉาน ประเทศพม่า และในเต๋อหง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน (2553-2555) ซึ่งปิดโครงการไปเมื่อเดือนกันยายน 2555 ในขณะที่เดียวกันผลงานนี้ ก็เป็นเสมือนบทสรุปผลการศึกษา ที่ให้ภาพรวมเกี่ยวกับชาวปะหล่องและภาษาปะหล่อง ในประเทศจีน ประเทศพม่า และประเทศไทย ที่ว่าเป็นการศึกษาวิจัยต่อเนื่องก็เพราะโครงการที่ 1 ได้ดำเนินการศึกษาผู้คนและ ภาษาปะหล่องได้ส่วนหนึ่งทั้งในประเทศจีน และ ในประเทศพม่า ทั้งนี้ด้วยความจำกัดของเวลา ทุนสนับสนุน และข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่น้อยมาก กล่าวคือ ในโครงการที่ 1 ได้เก็บข้อมูลในหลายหมู่บ้านของตำบลชานไ่ชาน อำเภอหมางซือ แขวงลู่ซี เขตปกครองตนเองเต๋อหง ไซ-จิงโพ มณฑลยูนนาน ประเทศจีน และได้เก็บข้อมูลที่บ้านป้าว ซึ่งตั้งอยู่ใกล้เขตกลางเมืองเชียงตุง รัฐฉาน ประเทศพม่า

ส่วนในโครงการนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้ ในประเทศจีน ได้เก็บข้อมูลที่บ้านกว้างคา อำเภอซูลี่, บ้านหมางป้าง อำเภอหล่งชาน และบ้านฉาเยซิง เขตหมางซือ อำเภอลู่ซี รวมทั้งได้ไปสำรวจหมู่บ้านชาวปะหล่องที่อำเภอเหลียงเหอ และ ที่เป่าชาน มณฑลยูนนาน ประเทศจีน สำหรับในประเทศพม่า ได้ไปเก็บข้อมูลที่เมืองน้ำชัน เมืองสีป้อ รัฐฉาน รวมทั้งได้เก็บข้อมูลเบื้องต้นเล็กน้อยเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ตะเนาะ (Danaw) ซึ่งจากผลงานของ กอร์ดอน เอช. ลูซ (Gordon H. Luce, 1965) ระบุว่า เป็นภาษาหนึ่งในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก ที่มีความคล้ายคลึงกับภาษาปะหล่อง และเป็นภาษาที่อาจจะสูญหายไป นอกจากนี้ โครงการนี้คณะผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ปะหล่อง และ ภาษาปะหล่องในประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลใกล้เคียงกับความเป็นจริงในปัจจุบันให้ทันสมัยมากที่สุด ในการศึกษาการแบ่งกลุ่มภาษาปะหล่องนั้น ได้รวมข้อมูลภาษาปะหล่องจากโครงการแรก (สุจิตต์ลักษณ์ ศิผดุง, สุภกิต บัวขาว และอัมพิกา รัตนพิทักษ์, 2555) และ ภาษาปะหล่องหมู่บ้านโกง (Buakaw, 2012) เข้าไว้ด้วย ดังนั้น จึงทำให้กล่าวได้ว่า ผลงานศึกษาวิจัยในโครงการนี้เป็นบทสรุปผลการศึกษาที่ให้ภาพรวม พร้อมทั้งมีข้อมูลคำศัพท์ของกลุ่มต่างๆ ของชาวปะหล่องในประเทศจีน พม่า และไทย ที่เป็นระบบสัทอักษรสากล ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับภาษาปะหล่อง ทั้งการศึกษาภาษาศาสตร์ร่วมสมัย (synchronic linguistics) และ ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบข้ามสมัย (diachronic linguistics)

โครงการวิจัยเรื่อง “ภาษาถิ่นของภาษาปะหล่องในประเทศจีน พม่าและไทย: ระบบเสียง คำศัพท์ และการจัดกลุ่ม” คงไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ หากปราศจากการสนับสนุนช่วยเหลือจากหลายๆ ฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ที่ได้ให้การสนับสนุนโครงการวิจัยนี้ ขอขอบคุณสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้ให้การสนับสนุนโครงการวิจัยทั้งด้านเวลาการทำงาน สถานที่ในการทำงานและบุคลากร ขอขอบคุณสาขาวิชาภาษาพม่า ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ได้กรุณาอนุญาตให้ผู้ร่วมวิจัยในสังกัดของทั้งสองสถาบัน ได้ทำงานวิจัยนี้ต่อเนื่องจนสำเร็จ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณหน่วยงาน และบุคคลต่อไปนี้ ที่มีคุณูปการต่อโครงการวิจัยฯ ศาสตราจารย์ ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์ ที่ช่วยอนุเคราะห์และแนะนำให้คณะผู้วิจัยได้รู้จักกับนักวิชาการของมหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน คุณหมิง และช่วยให้คำแนะนำทางวิชาการ

ศาสตราจารย์ ดร. หยาง กวางหยวน (Prof. Dr. Yang Guangyuan) แห่งมหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน ที่ปรึกษาและผู้ประสานงานที่ได้ช่วยเหลือคณะผู้วิจัยเป็นอย่างดี

อาจารย์อ้ายอู่่นคำ (Ai WenHan) แห่งมหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน ผู้ช่วยภาคสนามที่ช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกภาคสนาม

คุณชาเถี่ยวหวง (Ms. ShaXiaoRong) ซึ่งเคยช่วยประสานงานให้กับคณะผู้วิจัยในโครงการแรก ที่ได้มาดูแลในพื้นที่บ้านเกิดอำเภอหลงชว่น รวมถึงการหาข้อมูลการเดินทางไปหมู่บ้านต่างๆ ในโครงการนี้

พระพง สุนันทา และลูกศิษย์วัดคงคามิตร อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้ช่วยตอบคำถาม และให้คำอธิบายเกี่ยวกับภาษาปะหล่อง โดยเฉพาะในส่วนของ การแปลเรื่องเล่า

ผู้บอกภาษาและผู้นำของชาวปะหล่องทั้งในประเทศจีน พม่า และไทย ที่ได้ให้ข้อมูลและอนุเคราะห์อาหารการกินเมื่ออยู่ในพื้นที่

อาจารย์ Richard Haiam ที่ช่วยตรวจศัพท์ภาษาอังกฤษ และบทความภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นผลผลิตของโครงการวิจัย

คุณอังคณา ศิวเกลี้ยง ที่ได้ช่วยในการอ่านต้นฉบับและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และคุณปิยนันท์ ทองคำชุม ที่ได้ช่วยในการบริหารจัดการโครงการวิจัย และบันทึกภาพการทำงานภาคสนาม

ท้ายที่สุด คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณครูบาอาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อโครงการวิจัย

คณะผู้วิจัย

ตุลาคม 2558

บทคัดย่อ

กลุ่มชาติพันธุ์ปะหล่อง พุคภาษาปะหล่อง (Palaung) ซึ่งจัดเป็นภาษาในสาขาปะหล่อง (Palaungic branch) ของตระกูลมอญ-เขมร ในปัจจุบันเรียกว่า ตระกูลภาษา ออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic language family) ภาษาปะหล่องเป็นภาษาพูดของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในอาณาบริเวณติดต่อกันของ 3 ประเทศ ได้แก่ ที่เขตปกครองตนเองเต๋อหง ใต้-จิงโพ มณฑลยูนนาน ประเทศจีน, ที่รัฐฉาน ประเทศพม่า และที่ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย สำหรับในโครงการวิจัยนี้เป็นการสำรวจชนกลุ่มชาติพันธุ์ปะหล่องและเก็บรวบรวมข้อมูลภาษาศาสตร์ของภาษาปะหล่องในประเทศจีน พม่า และ ไทย โดยใช้รายการคำศัพท์ชุดแรก จำนวน 285 คำ และ ชุดที่สองจำนวน 927 คำ ผลการศึกษาในส่วนของระบบเสียงภาษาปะหล่องนั้น ได้นำเสนอระบบเสียงภาษาปะหล่อง ได้แก่ภาษาปะหล่อง (รูไม) ที่พูดที่บ้านกว้างคา เมืองรุ่ยลี่ ประเทศจีน, ภาษาปะหล่อง (ปูล) ที่พูดที่บ้านเม้งตาน เมืองหมางซื่อ ประเทศจีน, ภาษาปะหล่อง (ตะออง) ที่พูดที่น้ำชัน, รัฐฉาน ประเทศพม่า และภาษาปะหล่อง (ดาระออง) ที่พูดที่บ้านนอแล จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย ผลการศึกษการจัดแบ่งกลุ่มภาษาปะหล่อง จำนวน 16 หมู่บ้าน ใน 3 ประเทศ ด้วยวิธีศัพทสัทศาสตร์ ซึ่งใช้ข้อมูลรายศัพท์จำนวน 100 คำ ของภาษาพูดปะหล่องที่เป็นปัจจุบัน และมีการจัดบันทึกอย่างเป็นระบบด้วยสัทอักษรสากล สามารถจัดแบ่งกลุ่มภาษาปะหล่องได้เป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มตะออง ได้แก่ น้ำชัน, ขุนฮอต และถันซัน ซึ่งพูดกันอยู่ในแถบทางตอนเหนือของรัฐฉาน ประเทศพม่า 2) กลุ่มปูล ได้แก่ ปางคำ, หมั่นลอย ซึ่งพูดกันในสี่ป้อ รัฐฉาน ประเทศพม่า และ เม้งตาน, ชูตงกวา พูดกันอยู่ในเต๋อหง ประเทศจีน 3) กลุ่ม ดาระออง ได้แก่ บ้านป้าว, หล่าวโกง อยู่ในรัฐฉานทางตอนใต้ของประเทศพม่า, นอแล, โป่งเหนือ อยู่ในประเทศไทย และ เชียงไซ่ถัง อยู่ในเต๋อหง ประเทศจีน และ 4) กลุ่มรูไม ได้แก่ ฉายซิ่ง, หมางป้าง, กว่างคา และ หานาง ซึ่งพูดกันอยู่ในเต๋อหง ประเทศจีน

คำสำคัญ: ปะหล่อง, ตะออง, เต๋อออง, รูจิง, ดาระออง, ปูล, รูไม, ศัพทสัทศาสตร์

ABSTRACT

Palaung belongs to the Palaungic branch of Mon-Khmer in the Austroasiatic language family. Its speakers live in Dehong Tai-Jingpo Autonomous Prefecture in the Southwestern region of Yunnan in China, throughout the Shan State in Myanmar and in Chiang Mai Province in the Northern region of Thailand. This project conducted surveys of Palaung speaking areas of the three countries and gathered linguistic data on some of the Palaung languages by eliciting a short wordlist of 285 lexical items and a longer one of 927 lexical items. In this report, the phonological system of the Palaung languages spoken at GuangKa in Ruili of China, MengDan in Santaishan area of Dehong, China, Namhsan township in Namhsan Area of Myanmar, and Noe Lae village Chiang Mai province of Thailand were presented. Finally, a lexicostatistic method was applied to the dialects of 16 villages to determine the major groups and sub-groups. Based on the 100 item wordlists, which were systematically recorded in international phonetic alphabets. There are 4 main groups of the Palaung languages. They are as follows: Group 1— the Ta-ang group, composed of Namhsan, Khun Hawt and Htan Hsan, all of them are in the Upper Shan State; Group 2 — the Pule group is made up of Pang Kham and Man Loi, which are spoken in the Upper Shan State, Myanmar, and MengDan and ChuDongGua in Dehong China; Group 3— the Dara-ang group includes Ban Paw and Nyaung Gone in the Lower Shan State, Myanmar, as well as XiangCaiTang in Dehong, China, and Noe Lae, together with Pong Nue, in Thailand; Group 4— the Rumai group consisted of ChaYeQing, GuangKa, MangBang and NanSang in Dehong, China.

Keyword: Palaung, Ta-ang, De'ang, Rujing, Dara-ang, Pule, Rumai, Lexicostatistics